

TYNSET KOMMUNE

Rådmannen

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Tynset, 08.03.2013

Vår ref. 13/317-4	Løpenr. 1995/13	Arkivkode V00 &13	Saksbehandler Toril Eva Steien 62 48 91 36	Deres ref.
----------------------	--------------------	----------------------	---	------------

MELDING OM POLITISK VEDTAK

HØRING FORSLAG OM ENDRING AV ODELSLOVEN

Fra møtet i Formannskapet den 07.03.2013, saksnr 25/13.

Det underrettes herved om at det er fattet følgende vedtak:

Tynset kommune, formannskapet, viser til høringsbrev datert 23.1.2013 med forslag om endringer i odelsloven.

1. Tynset kommune støtter forslaget om å innskrenke odelskretsen til barn, barnebarn og søsken av eier.
2. Tynset kommune støtter *ikke* forslaget om å oppheve reglene om odelsfrigjøring i odelsloven § 31.

Begrunnelsen for vedtaket går fram av vedlagte saksutredning.

Det er anledning til å se dokumentene i saken. Ta i såfall direkte kontakt med saksbehandler.

Med hilsen

Tone Bergfall
konsulent

Vedlegg

Tynset kommune

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak: 13/317

HØRING – FORSLAG OM ENDRING AV ODELSLOVEN

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
25/13	Formannskapet	07.03.2013

Vedlegg

1. Høringsbrev, datert 22.1.2013
2. Høringsnotat datert 23.1.2013

Andre dokumenter i saken

Melding til Stortinget nr 9, 2011- 2012 «Velkommen til bords»
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/lmd/dok.html?id=279647>

Melding om vedtak sendes til

Landbruks- og matdepartementet, postmottak@lmd.dep.no

Saksopplysninger

Landbruks- og matdepartementet har 22. januar 2014 sendt ut høringsnotat med forslag om endringer i lov 28.6.1974 nr 58 om odels- og åsetesretten (odelslova). Forslaget er en oppfølging av Meld. St. 9 (2011-2012) om Landbruks- og matpolitikken (landbruksmeldinga). Det vedlagte høringsnotatet er kort og gjelder i hovedsak bare de to lovendringene. Siden forslaget er en oppfølging av landbruksmeldinga, legger departementet til grunn at forslaget er kjent for de fleste høringsinstansene.

Høringsfristen er satt til seks uker. Departementet ber om uttalelse innen 6. mars 2013.

Høringsnotatet om odelsrekka

I landbruksmeldinga er det foreslått å endre odelskretsen slik at bare *barn av eier med odelsrett kan ha odelsrett*. Barna vokser oftest opp på garden og har tilknytning til den. Det er òg de som er nærmest til å ta over eiendommen. Regjeringa peker på at når en eiendom blir overtatt av en odelsrettshaver langt ut i odelsrekka, vil det ofte være en person som har liten tilknytning til garden og drifta. Departementet bad i brev av 13. mars 2012 om at Lovavdelinga i Justisdepartementet vurderte om forslaget til innskrenking i odelskretsen kunne gjennomføres uten å komme i strid med Grunnloven § 107. Etter Lovavdelinga si vurdering var det ikke problematisk å fjerne nevøer og nieser fra odelskretsen. De var mer i tvil når det gjelder barnebarn av eier. Dersom barnebarnet ikke har egen odelsrett, må det stå tilbake for søsken til forelderene. Lovavdelinga mente at en her var inne i kjernen av odelsinstituttet som er vernet av Grunnloven § 107.

Departementet foreslår å endre og innskrenke odelskretsen slik at bare *barn av eier med odelsrett kan ha odelsrett*. Dette gjelder nåværende og tidligere eiere. På bakgrunn av

uttalelsen til Lovavdelinga i Justisdepartementet, om at forslaget ligger innenfor rammene for grunnlovsvernet, foreslås i tillegg at *barnebarn av siste eier med odelsrett skal ha odelsrett*.

Selv om odelsretten tradisjonelt er en slektsrett, er ikke slektstankegangen like fremtredende i dag som før. Kjernefamilien er nå den vanligste familieformen. Overdragelse av landbrukseiendom skjer i stor grad innenfor nær familie. Den vide kretsen av odelsberettigede har bare praktisk betydning dersom familien velger å selge til en kjøper uten odelsrett. Det fremstår ikke som rimelig at odelsberettigede med fjern tilknytning til eiendommen skal kunne kreve eiendommen løst på odel når familien har valgt å selge den til en utenfor odelskretsen. Å innskrenke odelskretsen bidrar til at flere eiendommer kommer på salg slik at friske krefter slippes til på eiersiden. Dette åpner for nye muligheter som kan være viktige for den langsiktige forvaltningen av eiendommen og som kan gi positive ringvirkninger i lokalsamfunnet.

Høringsnotatet om odelsfrigjøring

Som ei oppfølging av landbruksmeldinga foreslår departementet videre å oppheve odelslova § 31 om odelsfrigjøring ved overtakelse av tilleggsjord til landbrukseiendom, i saker der kjøper er møtt med odelsløsning.

Dette er særs ressurskrevende saker for landbruksmyndighetene, og det er ikke gitt at ressursbruken kan forsvare de samfunnsgevinster som blir oppnådd. I åra fra 2005-2011 ble det på landsbasis behandla om lag åtte søknader om odelsfrigjøring i året. Litt over halvparten fikk søknaden innvilga. Dersom odelskretsen blir innskrenka slik som foreslått, må det regnes med at det blir enda færre saker. Hensynet til regelforenkling og ønsket om å redusere offentlig ressursbruk tilsier derfor at denne regelen blir oppheva.

Rådmannens vurdering

Om odelskretsen

Odelsretten er i hovedsak forhold som er av privatrettslig karakter og ligger ikke innenfor saksomfanget under kommunens forvaltningsmyndighet. Bestemmelsene har imidlertid påvirkning på eiendomsforholdene på landbrukseiendommer i kommunen. I handlingsplanen for landbruk i Tynset er det blant annet nedfelt et mål om å styrke landbrukseiendommer som grunnlag for framtidsretta og ekspansiv produksjon og bosetting. I denne sammenhengen vil odelsretten ofte være et forhold som kan være avgjørende for landbruksnæringa. Det er kanskje ikke alltid at den mest ivrige slipper til fordi andre i kraft av bedre odelsrett overtar eiendommen i stedet. Rådmannen mener at en innskrenking av odelskretsen vil ha positiv innvirkning på landbruket ved at odelsretten dermed i mindre grad vil komme inn som en begrensende faktor for utviklingen av den lokale landbruksnæringa. Forslag om innskrenking av odelskretsen støttes.

Om odelsfrigjøring

I Tynset kommune har det i de siste 25-30 årene vært svært få saker om odelsfrigjøring der hele eller deler av eiendommer er solgt som tilleggsareal. Det synes derfor i utgangspunktet som om det er relativt lite behov for en slik bestemmelse. Det er etter rådmannens vurdering i utgangspunktet ikke ønskelig med en bestemmelse i loven som har liten anvendelse og som vil være svært tid- og ressurskrevende for forvaltningen.

Rådmannen ser imidlertid at adgangen til odelsfrigjøring vil fungere som en «sikkerhetsventil» i tilfeller der det er oppnådd svært gode driftsmessige løsninger, og den odelsberettigede som har gått til løsningssak har få eller ingen planer om bosetting på eller drift av odelseiendommen.

Etter rådmannens vurdering er det sterke samfunnsmessige hensyn som tilsier at den som har bygd opp en virksomhet bør få beholde ressursgrunnlaget for denne i tilfeller der alternativet er en dårligere samfunnsmessig utnyttning av eiendommen med tanke på bosetting og drift. De som søker å styrke sitt næringsgrunnlag ved å kjøpe tilleggsareal er som regel dyktige og framtidsrettede næringsutøvere. I små bygdesamfunn kan det utgjøre stor forskjell å ha en eller to gårdbrukere av dette kaliberet. Det å se at andre lykkes med å utvide sin næringsvirksomhet og dermed styrke grunnlaget for sysselsetting og bosetting i grenda, vil ofte ha positive ringvirkninger for andre - både i og utenfor landbruksnæringen. Dersom den odelsberettigede overtar eiendom uten å ha konkrete planer for bosetting og drift vil dette lett gi en negativ effekt på det lokale landbruket. Odelsretten gjør at eiendommens jordbruksareal i slike tilfeller kun blir tilgjengelig for landbruksnæringen som leiejord. Etter rådmannens vurdering bør man derfor ha regler om odelsfrigjøring all den tid man har regler om odelsrett.

En annen faktor i dette bildet er at delingsforbudet i jordloven § 12 er foreslått endret, bl.a. med tanke på å få mer omsetning av tilleggsjord. Da bør det også være mulig for kjøper å søke odelsfrigjøring dersom en odelsberettiget går til søksmål for å få overtatt dette arealet. Dette tilsier også at odelsfrigjøring bør beholdes som virkemiddel.

Søknader om odelsfrigjøring etter § 31 vil etter rådmannens vurdering ofte representere samfunnsinteresser på lik linje med de hensyn det offentlige søker å ivareta gjennom konsesjonsbestemmelsene ved erverv av landbrukseiendom. Forslaget om bortfall av § 31 odelsfrigjøring støttes ikke.

Innstilling:

Tynset kommune, formannskapet, viser til høringsbrev datert 23.1.2013 med forslag om endringer i odelsloven.

1. Tynset kommune støtter forslaget om å innskrenke odelskretsen.
2. Tynset kommune støtter *ikke* forslaget om å oppheve reglene om odelsfrigjøring i odelsloven § 31.

Formannskapet behandlet saken i møte 07.03.2013 :

Endringsforslag fra Høyre v/Berit Nordseth Moen:

1. Tynset kommune støtter forslaget om å innskrenke odelskretsen til barn, barnebarn og søsken av eier.
2. Tynset kommune støtter forslaget om å oppheve reglene om odelsfrigjøring i odelsloven § 31.

Punkt 1 i endringsforslaget fra Moen vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Punkt 2 i endringsforslaget fra Moen falt med 3 mot 4 stemmer.

Vedtak

Tynset kommune, formannskapet, viser til høringsbrev datert 23.1.2013 med forslag om endringer i odelsloven.

1. Tynset kommune støtter forslaget om å innskrenke odelskretsen til barn, barnebarn og søsken av eier.
2. Tynset kommune støtter *ikke* forslaget om å oppheve reglene om odelsfrigjøring i odelsloven § 31.